

Utkast til handlingsplan
for UiBs internasjonale virksomhet 2011-2013

Innledning

Universitetet i Bergens strategi forutsetter forskning og utdanning av høy internasjonal kvalitet og fagmiljøer med internasjonale perspektiver i forskning, utdanning og administrasjon. Denne handlingsplanen løfter fram tiltak som kan fremme dette. Siden UiBs fakulteter og institutter har ulike utfordringer når det gjelder internasjonal forskning og utdanning og internasjonalt samarbeid generelt, er handlingsplanen et retningsgivende dokument som må tilpasses lokale forhold.

UiB merker seg at det globale mønsteret for studentrekruttering er i stor endring og at den internasjonale konkurransen om de beste og de best betalende studentene er stor. Globalt øker antallet studenter hurtig, bl.a. på grunn av økt studietilbøyelighet i flere asiatiske land. Mange søker seg til gradsstudier i Europa og USA. Norske universitet, som tilbyr høyere utdanning uten studieavgifter, opplever en betydelig økning i antallet utenlandske søkere. Det ventes at tallet vil stige ytterligere som et resultat av innføring av studieavgifter i våre naboland for studenter utenfor EU/EØS-området. UiB må derfor være oppmerksom på globale trender, inkludert hva høyere utdanning som en internasjonal vare, betyr. I den kommende perioden må spørsmålet om hvordan denne utfordringen skal møtes av UiB spesielt og Norge generelt, komme tydelig på dagsorden. Innenfor utdanning har Bologna-prosessen og andre nasjonale og internasjonale føringer stor betydning, og der det er mulig må UiB nøye vurdere hvordan nye krav skal implementeres.

Sentrale myndigheter og Forskningsrådet legger politiske og økonomiske føringer for geografiske prioriteringer i det internasjonale utdannings- og forskningssamarbeidet. Nordisk og europeisk samarbeid står naturligvis sterkt, og i tillegg legges det vekt på å styrke forbindelsene til USA, Canada, Japan, Kina, Russland, India, Sør-Afrika og Brasil, Argentina og Chile. UiB følger de nasjonale prioriteringene i den grad det passer med forskningskompetanse og fagmiljøenes prioriteringer. Når det gjelder flere av disse områdene er det grunnlag for langt tettere samarbeid enn det som er tilfelle i dag, samtidig som miljøenes satsninger for eksempel på utviklingsforskning i noen tilfeller vil tale for å velge samarbeidspartnere i andre geografiske områder. For å fremme god og grunnleggende forskning må UiB samarbeide med andre faglig sterke miljøer og dessuten fremme samarbeid som bidrar til global kapasitets- og kompetansebygging.

I. Internasjonal forskning og utdanning som daglig praksis

Internasjonal forskning inkluderer deltagelse i store og internasjonalt finansierte forsknings- og infrastrukturprosjekter, forskningssamarbeid gjennom uformell kontakt, og internasjonal publisering. For forskningskvalitet og internasjonal synlighet er alle komponenter viktige. Samtidig kan de bidra til å utvikle et mer internasjonalt utdanningsmiljø hjemme og styrke den forskningsbaserte utdanningen. Der det er mulig, bør derfor også en utdanningskomponent integreres i internasjonalt forskningssamarbeid, og UiB må bestrebe seg på å se forskning og utdanning i sammenheng blant annet gjennom etablering av strategiske partnerskap.

- Et styrket administrativt støtteapparat skal bidra til ytterligere å profesjonalisere arbeidet med å søke om forskningsfinansiering i internasjonale prosjekter, inklusive koordineringsansvar for EU-prosjekter, ERC og infrastrukturprogrammer. Mål: å øke

deltagelsen med 30% ut fra 2010-nivå. Ansvar: forskningsadministrativ avdeling (FA), instituttene. Tidsplan: ved utgangen av perioden

- Et godt utbygd apparat for administrativ og økonomisk oppfølging er en forutsetning for drift av store internasjonale forsknings- og utdanningsprosjekter, og det er viktig at hele systemet for prosjektoppfølgning og ansvarsfordeling er tydelig. Ansvar: Økonomiavdelingen, FA og Studieadministrativ avdeling (STA) i samarbeid med fakultetene. Tidsplan: Klargjøring av oppgaver og ansvar 2011, iverksettelse 2012.
- En sentralt finansiert ordning med toerstillinger og gjesteforskere etableres for å bygge ekspertise som kan støtte opp om målet med økt deltagelse i internasjonalt forskningssamarbeid. Ansvar: Universitetsledelse, FA, fakultet. Tidsplan: Ordningen etableres innen 2012.
- Fakulteter og institutter bes avsette en større andel av sine midler til aktiviteter som fremmer internasjonalt forskningssamarbeid og publisering. Mål: økning av nivå-to publikasjoner og publikasjoner sammen med utenlandske forskere med 10% i forhold til 2010-nivå. Ansvar: Fakultetene/UB.¹ Tidsplan: i inneværende periode.
- UiB vil legge til rette for etablering og drift av fellesgrader på MA- og ph.d.-nivå innen fagfelt hvor dette kan understøtte internasjonalt forskningssamarbeid og sikre kandidatene en bedre og mer internasjonalt orientert utdanning. Mål: tildele grader sammen med viktige samarbeidspartnere. Ansvar: STA, FA og institutt.
- UiB vil etterstrebe å knytte sammen flere virkemidler i internasjonal forskning og utdanning, og for norsk deltagelse i europeiske programmer som fremmer slik kobling. UiB vil bruke kvotestipendordningen og andre sentrale ordninger slik. Mål: effektiv og målrettet strategisk utnyttelse av aktuelle nasjonale og internasjonale ordninger. Ansvar: Universitetsledelse, fakultet. Tidsplan: gjennomgående.
- Bergen Summer Research School er en viktig arena for internasjonal forskerutdanning, og det må utvikles en bærekraftig økonomisk modell for forskerskolen. Forskerskolen evalueres med det for øye i 2011. Ansvar: FA.
- Institusjonelle nettverk, medlemskap og andre avtaler evalueres. Samarbeid som fremmer både forskning og utdanning prioriteres. I den grad avtaler er lite gagnlige, fornyes de ikke. Ansvar: STA/FA/fakultet. Tidsplan: 2011 og årlig.

II. Faglig forankret, administrativt støttet og kvalitetssikret internasjonal mobilitet

En viktig forutsetning for å være et internasjonalt **synlig** forskningsuniversitet er at universitetets ansatte er synlige på viktige forskningsmessige arenaer og gjennom publisering. I tillegg dreier det seg om student- og forskermobilitet og om utveksling av studenter, lærere og administrativt ansatte slik at staben har bred internasjonal kunnskap og erfaring. Både inn- og utreisende studenter får adgang til fagtilbud som ikke finnes ved eget universitet eller å få et bedre tilbud enn hjemme. Mobilitet er derfor en viktig del av universitetets internasjonale arbeid og det krever betydelige ressurser og klare ansvarsforhold.

En viktig indikator på om UiB er et internasjonalt **synlig** forskningsuniversitet, er om studenter og forskere fra andre land søker seg hit. UiB tar mål av seg til å være et åpent og inkluderende universitet for alle studenter og ansatte og å ta godt i mot de som kommer til universitetet for kortere eller lengre tid. Fagmiljøene oppfordres til å sikre rutiner for at dette i praksis skjer. Også når det gjelder utveksling oppfordrer UiB sterkt til etablering og vedlikehold av varige internasjonale forbindelser og nettverk. Målet er at hvert

¹ Målet forutsetter at det etableres en oversikt over internasjonalt samforfatterskap.

fakultet/institutt skal ha en fast kjerne av samarbeidende institutter/universiteter utenlands. Det vil fremme kvaliteten i utvekslingen og minske de administrative og faglige omkostningene ved internasjonalt samarbeid.

- Det foretas en avklaring av ansvarsforholdet mellom de sentraladministrative avdelinger, fakulteter og institutt når det gjelder mottak og utreise av ansatte, studenter og gjester. Ansvar: Universitetsledelsen. Avklaringen foretas våren 2011 og iverksettes senest høsten samme år.
- UiB har som mål å sikre en bedre faglig forankring for våre utreise-avtaler. Det enkelte institutt anbefales derfor sterkt å etablere anbefalte utvekslingsløp innenfor sine studieprogrammer; helst til steder hvor en også har forskningssamarbeid. Et godt utbygd administrativt støtteapparat ved STA skal bistå fagmiljøene i dette arbeidet. Mål: Alle studieprogram inneholder anbefaling om utvekslingsinstitusjoner. Ansvarlig: instituttene, STA. Tidsplan: 2012.
- For å fremme koblingen mellom utdanning og forskning i vårt internasjonale arbeid, ønsker UiB å legge til rette for flere utreisende studenter på Erasmus-avtaler; flere innreisende på bilaterale avtaler. Vi vil aktivt bruke våre avtaler til å fremme dette og eventuelt inngå nye avtaler som kan styrke forsknings- og utdanningsamarbeid. Samtidig vil UiB vurdere å etablere studentstipend innenfor spesielle programmer for studenter fra utvalgte områder utenfor EU/EØS-området. Mål: 30% økning i studentutvekslingen i forhold til 2010-nivå i løpet av perioden. Ansvar: Institutt, fakultet, STA.
- UiB utarbeider en rekrutteringsplan for internasjonale studenter som ser forskning og utdanning i sammenheng. Ansvar: STA. Tidsplan: 2011.
- Internasjonal utveksling for administrativt og teknisk personale gir muligheter for nettverksbygging og internasjonal erfaringsutveksling, og UiB vil legge til rette for det. Den allerede etablerte Bergen Staff Mobility Week blir et fast arrangement for mottak av internasjonale gjester. Ansvar: Personal- og organisasjonsavdelingen (POA). Tidsplan: gjennomgående.
- For å fremme forskning på internasjonalt nivå, opparbeide internasjonal erfaring, etablere internasjonale kontakter og bygge nettverk, bør alle ph.d.-studenter ha et utenlandsopphold av en viss varighet i stipendperioden, alternativt en internasjonal komponent som miljøet selv definerer nærmere. Ansvar: instituttene. Tidsplan: gjennomgående.
- For å skape internasjonale ph.d.-miljøer oppfordres fagmiljøene til å utnytte nasjonale og internasjonale ordninger som gjør det mulig for internasjonale ph.d.-studenter å komme på utvekslingsopphold til UiB. Ansvar: instituttene. Tidsplan: kontinuerlig.
- UiB skal videreutvikle og tilpasse tjenester som tilbys gjennom UiBs Euraxcess-kontaktpunkt: International Staff Services (ISS). Tjenesten må ha en helhetlig tilnærming som kan inkludere forskerens familie. ISS må være godt synlig og utvides til å omfatte et velkomstsenter med direkte veiledning og assistanse for ansatte, gjesteforskere og deres familier. Ansvar: POA. Tidsplan: gjennomgående/2011-2012.
- Universitetet vil arbeide for at det etableres et servicesenter for utenlandske arbeidstagere i Bergen. Ansvar: Universitetsledelsen. Tidsplan: 2011-2012.
- En viktig del av en god mottagelse er å kunne tilby gjester boliger. Universitet vil arbeide for å øke antallet tilgjengelige gjesteboliger med 20 % i den kommende perioden. Ansvar: Universitetsledelsen, Eiendomsavdelingen (EIA).
- For å bedre integrasjonen av internasjonale studenter i fagmiljøene, etableres en mentor-ordning som skal sikre innreisende studenter et faglig kontaktpunkt. Ansvar: instituttene. Tidsplan: i løpet av 2011.

- UiB mottar i dag ca. 3000 søknader årlig om MA-gradsstudier fra utenlandske borgere. For å sikre kvaliteten i opptaket og redusere universitetenes administrative omkostninger, vil UiB i inneværende periode arbeide for at det opprettes felles nasjonalt studentopptak for utenlandske studenter. Ansvar: Universitetsledelsen.

III. Heving av språkkompetanse

Universitetet har fortsatt utfordringen med å utvikle norsk som akademisk språk samtidig som engelsk må bli tydeligere etablert som parallelt språk i forskning, undervisning og administrasjon. Internasjonalisering betyr likevel ikke at all aktivitet som ikke foregår på norsk, skal foregå på engelsk. UiB ønsker å legge til rette for ansatte og studenter som reiser til land hvor engelsk ikke er hovedspråk, får en innføring i stedets språk og for at de som kommer hit på lengre opphold skal lære seg norsk. Universitetets politikk har lenge vært at alle ansatte i løpet av en toårsperiode skal kunne gi undervisning på norsk, og det er viktig at UiB vurderer om opplæringen i norsk er tilstrekkelig omfattende for dette formål.

Universitetet har vedtatt en språkpolitikk og har innført tiltak for legge til rette for godt språk på begge norske målformer og på engelsk (se universitetsstyret sak 2007/3124). Det er svært viktig at kursene som tilbys de ansatte (akademisk engelsk og administrativ engelsk) og norsk for utenlandske ansatte og studenter utvides, at enhetene legger til rette for deltagelse i disse, og at de ansatte ser det som sitt ansvar å kunne kommunisere i et internasjonalt miljø.

- Hvert institutt gjennomgår sine fremmedspråklige studietilbud med sikte på å ha attraktive tilbud til ikke-norskspråklige studenter. De skal helst også være aktuelle for norsktalende studenter og dermed legge til rette for en god faglig integrasjonsprosess. Ansvar: instituttene. Tidsplan: 2011.
- Det er et mål å øke publisering i engelskspråklige tidsskrifter på nivå II, og internasjonal publisering generelt. Det må derfor legges til rette for en god tjeneste for språkvask og annen språkstøtte som dekker alle fagområder. Ansvar: POA. Tidsplan: gjennomgående.
- UiB har som mål at det skal utvikles sommerkurs i norsk språk for utenlandske utvekslingsstudenter. I inneværende periode (fra 2012) skal en slik ordning etableres som prøveordning. Ansvar: STA og fagmiljø ved Humanistisk fakultet.
- UiB har som mål at det utvikles språkkurs i aktuelle språk for de av våre studenter som reiser på utveksling til land hvor engelsk ikke er hovedspråk. I inneværende periode (fra 2012) satses det spesielt på tilbud i tysk språk for å bidra til at flere studenter kan velge tysktalende land som utvekslingsland. Ansvar: STA og fagmiljø ved Humanistisk fakultet.
- Etter mønster fra andre universitet, bl.a. Universitetet i Oslo, etableres en ordning med "språk-tandem" som kan fremme både norske og internasjonale studenters språkbeherskelse. Ansvar: STA. Tidsplan: 2011.

IV. Tydelig profilering og bedre informasjonsflyt

Profilering og informasjon er to forskjellige ting. Samtidig fungerer informasjon i mange tilfeller også til å profilere institusjonen. Det er viktig å ha dette aspektet in mente for eksempel i arbeidet med web-sider og ved deltagelse i internasjonale arrangementer. I denne sammenheng er det også viktig at UiB har et bevisst forhold til bruk av internasjonale rankinger i profileringsøyemed.

- For å profilere UiB eksternt, gjennomgås alt profileringsmaterieill med sikte på å at det skal gi et dekkende bilde av UiB. Det lages en plan for hvordan materialet skal brukes. Ansvar: Kommunikasjonsavdelingen (KA) i samarbeid med fagmiljø og sentrale enheter. Tidsplan: 2011.
- UiB mottar en rekke delegasjoner som ønsker informasjon om UiB. Mottaket av slike delegasjoner profesjonaliseres ved en tydelig plassering av ansvar for tilrettelegging og arrangement. Det etableres generelle rutiner for besøk. Ansvar: Universitetsledelsen. Tidsplan: 2011.
- Området ”international” på UiB sin web-sider skal til enhver tid gi god og oppdatert informasjon på engelsk og norsk om forskning, utdanning og personalpolitikk ved UiB. Ansvar: KA. Tidsplan: 2011 og gjennomgående.
- Sentrale web-sider publiseres både på norsk og engelsk, og fakultet og institutt må også ha et bevisst forhold til engelskspråklig informasjon. Det må defineres hvilke ressurser parallelle engelske og norske web-sider krever, og tas tiltak for å stille nødvendige ressurser til rådighet. Ansvar: KA, fakultet og institutt. Tidsplan: gjennomgående.
- UiB vil fortsette arbeidet med å gjøre forskningsresultater åpent tilgjengelig for alle, med de avklaringer av alle aktuelle lisens- og rettighetsspørsmål som er nødvendige i den sammenheng. Ansvar: UB.
- Samlet informasjon om viktige støtteordninger for utenlandsopphold for alle grupper av ansatte og studenter skal være enkelt elektronisk tilgjengelig. Ansvar: KA i samarbeid med STA og FA. Tidsplan: gjennomgående
- UiB vil legge til rette for bedre utnyttelse av nettverk, sentre og samarbeidsavtaler ved å profesjonalisere informasjonen om de viktigste ordningene og legge til rette for ansatte og studenter som vil benytte seg av dem. Mål: Bredere deltagelse av UiB-ansatte og studenter innenfor de viktigste nettverkene. Ansvar: FA, STA. Tidsplan: gjennomgående.